

Uddannelse og frelse

Ugens vers

"Ethvert skrift er indblæst af Gud og nyttigt til undervisning, til bevis, til vejledning og til opdragelse i retfærdighed" (2 Tim 3,16).

Introduktion

Bibelen fortæller en lang historie om Gud og hans folk. Nogle gange ses den som en kærlighedshistorie, der er gået galt, i hvert fald for en tid. Eller den kan ses som en historie om en far og hans oprørske børn, som langt om længe kommer til sig selv.

Men i denne uges studium vil vi i Bibelens historie se et andet tema, nemlig forholdet mellem lærer og elever. Studenterne bliver ved med ikke at bestå deres prøver; men tålmodigt forklarer læreren deres pensum igen og igen, indtil i det mindste nogle af dem endeligt forstår det.

Bibelens historie er ikke så forskellig fra vores egne historier. Men der er én undtagelse. Historien om Gud og hans folk er sikker på at ende godt og nå sit mål. Guddommelig nåde mod Guds folk sørger for det resultat. Menneskenes ansvar i dette forhold er ofte blevet misforstået og til og med frygtet af mange, der har betragtet det som besværligt. Men faktisk er Bibelens historie i bund og grund en invitation til at kende Gud og forstå hans vilje. At lære Gud at kende er faktisk vores bedste reaktion på hans nåde. Vi kan ikke fortjene hans nåde; men vi kan lære den at kende. Og hvori består egentlig kristen uddannelse, hvis ikke det er for grundlæggende at lære os om Guds nåde?

Ugens tekster

- 1 Mos 1,26-27
- Es 11,1-9
- 2 Tim 3,14-17
- 1 Kong 4,29-34
- Joh 14,17
- 1 Kor 2,1-16

I Guds billede

1 Mos 1,26-27;
5,1.3

Hvad lærer disse tekster os om, hvordan Gud til at begynde med skabte menneskene, og hvad der skete med dem efter syndefaldet?

Udtrykket "i Guds billede" har fascineret bibelfortolkere i århundreder. Hvad er dette billede, som de første mennesker blev skabt i? Betyder det fx, at Gud så sig i et spejl, og dannede sin nye skabning, så det så ud som ham? Eller betyder det, at menneskene ligner Gud mere, end nogen anden form for liv gør? Eller henviser det til en åndelig og intellektuel lighed og overensstemmelse mellem Skaberen og hans menneskelige skabninger? Skriften giver ikke nogen tydelig forklaring på dette udtryk, selv om forskere har forsøgt at udtrække mange fortolkninger fra Skriften af, hvad det kan betyde. Hvad vi kan se, er, at dette billede er blevet ændret efter syndefaldet, og derfor skriver Ellen White, at formålet med uddannelse er at genoprette dets skabers billede i mennesket (*Uddannelse*, s. 14-16).

Hvordan kan uddannelse nå et så exceptionelt mål?

Vi må huske på, at Gud skabte os til at have et forhold til ham, lidt ligesom forældre har med deres børn. Han skabte os i sit billede, ligesom menneskeforældre har børn i deres billede (1 Mos 5,1), så han kan opdrage os til at blive sine børn og tilhøre hans familie. Han kan kommunikere med os og skabe et varigt forhold til os. Guds billede drejer sig derfor mere om det mentale, hvor to væsener, det ene guddommeligt, det andet menneskeligt, kan kommunikere med hinanden. Det er, hvad der sker i uddannelse, først i hjemmet mellem forældre og børn, senere i skolen, hvor lærerne overtager opgaven. Det er tydeligt, at denne uddannelsesproces var Guds hensigt, da han skabte os. I modsætning til mange andre livsformer blev vi skabt i hans billede, og han kan derfor undervise os, og vi kan lære af ham, indtil hans billede og tankegang genspejles i os.

Til eftertanke

Frelsens historie er en historie om uddannelse fra skabelsen til inkarnationen og fra inkarnationen til genskabelsen. Gud er læreren, og himlen er en skole i al evighed (se Ellen White, *Uddannelse*, s. 301). Hvilken betydning har denne tanke for vores forpligtelse til at give en kristen uddannelse i hjemmet, i menigheden, i skolen, på universitetet og hele livet igennem?

Jesus som lærer

Bibelen benytter mange udtryk for at beskrive Jesus. Han er Guds søn, Messias, Menneskesønnen, Frelseren, Forløseren, Herren, Guds lam, for blot at nævne nogle få. Men for de mennesker, som kendte ham bedst i de tre og et halvt år med offentligt arbejde i Judæa og Galilæa, var han en lærer. De kaldte ham "Mester" eller "Rabbi". Begge titler betyder det samme, nemlig lærer.

Lærergerningen og undervisning må altså have været en særlig passende måde for ham at udføre sin offentlige gerning. Desuden var det forudsagt af Esajas, der ofte kaldes for "evangelieprofeten".

Es 11,1-9

Hvad siger det om Jesu lærerrolle?

En af de mest forbløffende messiasprofetier i Skriften finder vi i Esajas 11. Vers 1-3 beskriver den kommende Messias med undervisningsudtryk. Han bringer kundskab, råd, visdom og indsigt. Hele afsnittet afsluttes med dette exceptionelle løfte: "Landet er fyldt med kundskab om Herren, som vandet dækker havets bund" (Es 11,9). Måske var det denne form for undervisning i Skriften, som inspirerede Ellen White til i sin bog om uddannelse at skrive, at det at uddanne og at frelse er ét (se *Uddannelse*, s. 30).

Joh 3,1-3

Nikodemus tiltalte Jesus som en rabbi. På grund af de tegn, Jesus udførte, altså hans mirakler og indsigt i meningen med tilværelsen anerkendte Nikodemus, at Jesu undervisningsevner kom fra Gud. Jesus svarede Nikodemus med at sige, at han måtte fødes på ny for at kunne se Guds rige. Det er en Guds gave at undervise. Den er befyndiget af Gud; Jesus benyttede den i sin gerning, og de, der blev undervist, anerkendte, at han havde guddommelig autoritet.

Til eftertanke

Profetien fortæller, at hele verden vil blive fyldt med kundskab om Herren. Hvad er vores rolle i opfyldelse af denne profeti?

Moses og profeterne

2 Tim 3,14-17

Hvad fortæller disse vers om Bibelens rolle i kristen uddannelse?

Indholdet i den første del af Bibelen, *toraen*, bliver nogle gange omtalt som "Loven", til dels fordi, disse bøger indeholder mange love. Men *tora* betyder egentlig "undervisning" eller "belæring". Der er en helt anden opfattelse af "lov" i Bibelen, end mange tror. De fleste tænker på regler og bestemmelser, som vi skal følge for at blive accepteret af Gud. Men sådan er det ikke. Lovens hensigt er at være undervisningsmateriale, der handler om, hvordan vi vellykket og trygt skal leve livet i det pagtsforhold med Gud, som var hans hensigt, da han skabte os.

De næste to dele af den hebraiske bibel, *profeterne*, beskriver i de tidlige profeter og de historiske bøger, hvor godt Guds folk mestrede dette uddannelsesmateriale og levede efter det. De senere profeter beskriver, hvad de burde have lært fra deres uddannelsesmateriale. Den resterende del af Det Gamle Testamente, som kaldes *skrifterne*, er fyldt med eksempler på gode og mindre gode lærere og elever og deres uddannelseserfaringer. Eksempler på succes i uddannelsen i disse bøger vil bl.a. være Ester, Ruth, Daniel og Job. Blandt nederlægene kan vi finde Jobs venner. Salmernes Bog er selvfølgelig en salmebog, men selv der finder vi mindst tre uddannelsessalmer: Salme 1, Salme 37 og Salme 73.

Evangelierne er fulde af materiale, der er tænkt til brug i undervisning. Det gælder især Jesu lignelser. Mange af Paulus' breve begynder med en stærk forkyndelse af evangeliet, men ender med uddannelsesmateriale og praktiske lærdomme for den kristnes hverdag. Åbenbaringens Bog er også fuld af uddannelsesmateriale. For eksempel er afsløringen af Kristi menigheds fremtid gemt i en bogrulle, som kun Guds Lam, Jesus, den store lærer, kan åbne (Åb 5,1-5).

Til eftertanke

Nogle vil hævde, at ikke alt det undervisningsmateriale, vi finder i de fem Mosebøger, gælder for os i dag, og det er rigtigt. 5 Mos 17,14-20, som er instruktioner om konger, har nogle meget specifikke instrukser om udvælgelsen af dem, der skal være konger. I dag udnævner vi selvfølgelig ikke konger i kirken. Hvordan skal vi afgøre, hvad den rette anvendelse i vores tid er af alt dette undervisningsmateriale i Skriften?

Vise mænd og kvinder

Ord for skole, studier og uddannelse forstås let i vores tid, men de er ikke almindelige i Bibelen. Der finder vi ét ord, visdom, som er meget mere almindeligt. For eksempel omtaler Det Gamle Testamente vise/kloge mænd og kvinder (2 Sam 14,2; Ordsp 16,23).

1 Kong 4,29-34

Hvad lærer denne tekst os om betydningen af visdom?

Kong Salomo bliver fremholdt som en meget vis mand, der talte om dyre- og planteliv og udtalte ordsprog med stor visdom. Det vil sige, han var en veluddannet mand (1 Kong 4,29-34). Ordsprogsbogen og Prædikerens Bog indeholder vise lærdomme om mange forskellige emner, som tilskrives både Salomo og andre vise lærere i oldtiden (Ordsp 1,1; 25,1; 30,1; 31,1).

I Bibelen svarer visdom meget til uddannelse i dag. Vi lærer visdom fra forældre og lærere, især mens vi er unge (Præd 12,1); men et menneske kan tilegne sig visdom hele livet. Visdom har ofte en praktisk side. Vi skal fx lære fra myrerne, som skaffer sig føde om sommeren og samler forråd ved høsttid for at have nok til vinteren (Ordsp 6,6-8).

Men visdom er ikke kun praktisk. Den har også en teoretisk side; for den begynder med tro på Gud, og følger visse grundlæggende principper (Ordsp 1,7). Visdom hjælper os til at leve ansvarligt og til gavn for andre. Den hjælper også med at beskytte os mod uheld. Og ligesom uddannelse i dag besvarer visdom ikke alle spørgsmål, men gør os i stand til at være tilfredse med det, vi ved, mens vi bliver ved med at søge efter det, der endnu er ukendt. Det er et godt startsted for at lære Gud at kende og stole på hans nåde. Ifølge Jer 18,18 er den vise lærers rolle på linje med præstens og profetens rolle. Alle tre bringer budskaber fra Gud til hans folk enten som undervisning i loven, rådgivning eller særlige budskaber fra Gud.

Til eftertanke

Hvordan kan vi lære visdom og give den videre til de kommende generationer? Hvorfor er det vigtigt for os som et folk at gøre det?

Uddannelse i den første kristne kirke

Et af de bemærkelsesværdige uddannelsesprincipper i Skriften finder vi, da Jesus, den store lærer, forbereder sig på at forlade sine elever eller disciple. De havde været sammen med ham i tre og et halvt år, som ca. svarer til en gymnasieuddannelse. Efter en endt undervisningsperiode forventes eleven ofte, afhængigt af niveauet, at kunne stå på egne ben.

Men Jesus vidste bedre, så han sørgede for, at hans efterfølgere fik en fortsat og kontinuerlig uddannelse under Helligåndens oplæring. Andre steder omtales denne lærer eller vejleder som Trøsteren eller Talsmanden (*parakletos* på græsk), som permanent vil blive givet til Jesu efterfølgere (Joh 14,16-17). Han omtales som Sandhedens Ånd. Selv om Helligånden ikke omtales som en lærer, er hans arbejde i allerhøjeste grad uddannelsesmæssig, især når det handler om at søge og finde sandheden.

1 Kor 2,1-16

Hvad siger Paulus, som har så stor betydning i uddannelses-sammenhæng?

Paulus begynder med at minde menigheden i Korinth om, at da han først kom til dem, talte han ikke om andet end Jesus Kristus og hans korsfæstelse (1 Kor 2,2), ikke med fremragende talekunst eller visdom, kun ved forkyndelsen af evangeliet. Men det var ikke alt (1 Kor 2,6); for når disse kristne var modnet, ville apostlen komme tilbage og lære dem visdom, kaldt "Guds dybder", dvs. den visdom, som Gud havde holdt hemmelig fra før tidernes begyndelse (1 Kor 2,7.10). Alt vil blive studeret under Helligåndens ledelse, når han samarbejder med den, der studerer.

Hvor dybtgående vil det studium være, og hvor meget lærdom vil blive åbenbaret for dem, der ledes af Helligånden? Kapitlet afsluttes med et citat fra profeten Esajas: "Hvem kan retlede Herrens ånd, hvem kan være hans rådgiver og belære ham?" (Es 40,13). Profeten, som talte til almindelige mennesker på sin tid, ville sige, at det kan ingen. Men Paulus korrigerer den opfattelse ved at tilføje: "Men vi har Kristi tanker", hvormed han mener, at de kristne, som er fyldt af Ånden, har adgang selv til Guds sind og dermed til al den lærdom og forståelse (1 Kor 2,10-13), som er nødvendig for at kende retfærdighedens vej.

Til videre studium

Matt 28,18-20

Missionsbefalingen satte gang i en bemærkelsesværdig religiøs bevægelse i hele verden. Nogle få apostle eller missionærer (de to ord betyder det samme: "de, som er sendt") gik ud til hele verden, og samlede elever, gjorde dem til disciple, kaldte dem til at tro på Jesus, døbte dem og blev ved med at lære dem alt det, Jesus havde befalet dem. Billedet viser os nyomvendte kristne fra hele verden, som repræsenterer forskellige kulturer og taler forskellige sprog, komme op af dåbens vand for straks at begynde deres uddannelse. Det er ikke overraskende; for de havde stadigvæk meget at lære.

Grunden til, at kristne altid lærer nyt, er ikke kun en intellektuel nysgerrighed eller en iver for at mestre kundskab. Det skyldes snarere, at det kristne liv og den kristne tro gennemsyrrer hver eneste del af deres hverdag. Der er så meget at lære. Og derfor indeholder brevene i Det Nye Testamente både forkyndelsen om Jesus og oplæring i alt det, de kristne har brug for at lære. For forkyndelsen bruges nogle gange det nytestamentlige ord *kerygma*, for lærdommen det nytestamentlige ord *didache*. Et godt eksempel på forkyndelsen finder vi i 1 Kor 2,2, mens uddannelsen begynder i 1 Kor 4 og fortsætter med jævne mellemrum i resten af brevet. Hvad er det, som de kristne har brug for at lære?

Arbejde, hvile, sociale forhold, samfundsforhold, menighed og tilbedelse, økonomi, menneskekærlighed, forhold til myndighederne, rådgivning, familieforhold, ægteskabsforhold, børneopdragelse, mad og madlavning, klæder, selv det at blive gammel og forberede sig på livets afslutning, både vores personlige liv og livet i denne verden. At være kristen betyder at lære noget om alt dette og meget mere. Forståelse for disse ting kommer ikke naturligt, det skal læres.

Spørgsmål til drøftelse

1. **Hvor vigtig er uddannelsesarbejdet for kirkens mission?**
2. **Hvad mente Ellen White, da hun skrev: "Himmelen er en skole"** (*Uddannelse*, s. 301).
3. **Læs 1 Kor 2,1-16. Se på, hvad Paulus fortæller os om, hvad Gud åbenbarer for os gennem inspiration. Tænk over hans påstand om, at denne verdens herskere og visdom vil forgå.**

